

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS LYTIES PAGRINDU ADB „GJENSIDIGE“ TEIKIANT DRAUDIMO PASLAUGAS BESILAUKIANČIAI KLIENTEI TYRIMO

2023 m. rugpjūčio 21 d. Nr. (23)SN-107)SP-68
Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2023 m. birželio 1 d. buvo gautas pareiškėjos (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Pareiškėja) 2023 m. birželio 1 d. skundas dėl galimai lyties pagrindu diskriminuojančių ADB „Gjensidige“ (toliau – Bendrovė) veiksmų besilaukiančios klientės atžvilgiu.

Skunde buvo rašoma, kad Pareiškėja iš Bendrovės įsigijo neįvykusios kelionės draudimą. Pareiškėja teigė, kad žinojo, jog laukiasi (apie 4 savaites), taigi suprato, kad rizika kažkuo apsigrti kiek didesnė nei įprastai (Pareiškėja paaiškino, kad nėščiosioms šiek tiek susilpnėja imunitetas, kad neatmestų vaisiaus, be to, gydytojai gali nerekomenduoti vykti į kelionę). Pareiškėja rašė, kad norėjo apsisaugoti iš anksto, kadangi nėštumas yra pirmas. Pareiškėja paaiškino, kad balandžio 21 d. ją pradėjo gydyti stacionare, nustatyta diagnozė – O21.1 „Nėščiųjų vėmimas su medžiagų apykaitos sutrikimais“. Pareiškėja buvo gydoma iki gegužės 2 dienos, o tą dieną turėjo vykti į kelionę. Dėl diagnozės O21.1 ir diagnozės O21.8 „Kitas vėmimas, komplikuojantis nėštumą“ iki birželio 2 d. Pareiškėja turėjo nedarbingumo pažymėjimą.

Bendrovės darbuotojai, kaip nurodė Pareiškėja, kelis kartus keitė savo versiją, kodėl jos situacija nepriskirtina draudiminiams įvykiams. Galiausiai jai buvo paaiškinta, kad tarptautinėje ligų klasifikacijoje O21.1 nurodyta kaip ne liga ar komplikacija, o nėštumo simptomas. Pareiškėja teigia, kad nėštumo simptomas yra „rytinis pykinimas“, o ne „gausus nėščiųjų pykinimas“, nurodytas prie Tarptautinio ligų klasifikatoriaus (TLK) diagnozės, dėl kurios skiriamas stacionarus gydymas, kai gydytojai nurodo, kad nėščioji negali nei valgyti, nei gerti, o tai jau pavojinga sveikatai būklė. Bendrovė Pareiškėjai teigė, kad sutarties punktas Nr. 64.1 („dėl apdraustojo sveikatos sutrikimų,

dėl kurių iki pat kelionės pradžios ir / ar numatytą išvykimo į kelionę dieną jis buvo gydomas stacionarinėje gydymo įstaigoje ir / ar turėjo nedarbingumo pažymėjimą ne trumpesniai kaip 5 darbo dienų laikotarpiui“) jai negalioja, nes ji laukiasi. Su tuo Pareiškėja nesutinka, nes nemano, kad nėštumas yra priežastis ignoruoti sutarties punktą Nr. 64.1, kadangi situacija, dėl kurios ji buvo gydoma stacionariai ir turėjo pusantro mėnesio galiojimo nedarbingumo pažymėjimą, turėtų būti laikoma sveikatos sutrikimu nepriklausomai nuo to, kad Pareiškėja laukiasi.

Tarnybos buvo prašoma atkreipti Bendrovės dėmesį jų darbuotojų diskriminuojantį elgesį bei reikalauti imtis pagal situaciją tinkamų veiksmų.

Skunde buvo pateikta informacija, kad Pareiškėja kreipėsi į Lietuvos banką dėl to, kad jos įvykis buvo nepripažintas draudiminiu, atsakymo kol kas nesulaukė.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Birutė Sabatauskaitė 2023 m. birželio 20 d. raštu Nr. (23)SN-107)S-293 kreipėsi į Bendrovę ir paprašė motyvuotai paaiškinti, ar Pareiškėja buvo įsigijusi draudimą dėl neįvykusios kelionės iš Bendrovės; kokios šio draudimo sąlygos; ar besilaukianti moteris gali pasinaudoti Bendrovės siūlomu draudimu dėl neįvykusios kelionės; jei taip – kokiais atvejais; jei ne – dėl kokių priežasčių; dėl kokių priežasčių Pareiškėjai buvo atsisakyta išmokėti draudimo išmoką; ar nėštumo sukelta būseną buvo priežastis atsisakyti išmokėti draudimo išmoką; kokiais atvejais su nėštumu susijusios būklės ir / ar patologijos gali būti pripažįstamos draudiminiais įvykiais, kokiais – ne.

Taip pat buvo paprašyta pateikti kitą, su atliekamu tyrimu susijusią, informaciją.

Lygių galimybių kontrolierius

n u s t a t ė:

2023 m. liepos 5 d. Tarnyboje buvo gautas Bendrovė generalinio direktoriaus 2023 m. liepos 5 d. raštas Nr. SDR_23-475, kuriuo buvo pateikiami atsakymai į Tarnybos rašte nurodytus klausimus.

Atsakyme buvo rašoma:

„1. Ar Pareiškėja buvo įsigijusi draudimą dėl neįvykusios kelionės iš Bendrovės? Kokios šio draudimo sąlygos?

Patvirtiname, kad 2023-04-07 Pareiškėja su Bendrove sudarė Kelionių draudimo sutartį (draudimo liudijimas Nr. *(duomenys neskelbtini)*, *(duomenys neskelbtini)*) (toliau – Sutartis), kuri galiojo nuo 2023-05-02 iki 2023-05-12 (imtinai) (priedas Nr. 1). Pareiškėja kartu su kitu Sutartyje nurodytu apdraustuoju buvo apdrausti nuo Sutartyje nurodytų draudimo rizikų, įskaitant Neįvykusios nutrūkusios kelionės draudimą, pagal Bendrovės Kelionių draudimo taisykles Nr. 061 (galiojanti redakcija nuo 2020-08-11, Bendrųjų draudimo sąlygų galiojanti redakcija nuo 2021-05-11) (toliau – Taisyklės). Pažymime, kad Taisyklės (priedas Nr. 2) yra neatsiejama Sutarties dalis. Pareiškėja Sutartį sudarė per draudimo brokerį pagal el. paštu pateiktą kelionės draudimo pasiūlymą, su kuriuo kartu buvo išsiųstos Taisyklės, kad Pareiškėja galėtų su jomis išsamiai susipažinti (priedas Nr. 3).

2. Ar besilaukianti moteris gali pasinaudoti Bendrovės siūlomu draudimu dėl neįvykusios kelionės? Jei taip – kokiais atvejais? Jei ne – dėl kokių priežasčių?

Pažymime, kad visi asmenys, įskaitant, bet neapsiribojant ir besilaukiančias moteris, gali su Bendrove sudaryti kelionių draudimo sutartį, į kurią, draudėjo pasirinkimu, gali būti įtrauktas Neįvykusios, nutrūkusios kelionės draudimas. Be to, Taisyklėse numatytas papildomas šios draudimo rizikos draudžiamasis įvykis, susijęs su nėštumu. Visais atvejais kelionių draudimo sutartys sudaromos pagal Bendrovės Kelionių draudimo taisykles Nr. 061.

Pagal Taisykles, nėščiosioms, kaip ir visiems kitiems asmenims, apsidraudusiems neįvykusios kelionės draudimu Bendrovėje, galioja draudžiamieji įvykiai, aprašyti Taisyklių Kelionių draudimo sąlygų 64.1, 64.2, 64.4- 64.9 punktuose:

64. Mes apmokėsime kelionės išlaidas, kurios buvo iš anksto sumokėtos kelionės organizatoriams ar paslaugų tiekėjams pagal kelionės sutartį, apdraustajam neišvykus į kelionę:

64.1. dėl apdraustojo sveikatos sutrikimų, dėl kurių iki pat kelionės pradžios ir / ar numatytą išvykimo į kelionę dieną jis buvo gydomas stacionarinėje gydymo įstaigoje ir / ar turėjo nedarbingumo pažymėjimą ne trumpesniam kaip 5 darbo dienų laikotarpiui (išskyrus atvejus, kai įstatymų nustatyta tvarka apdraustajam neišduodamas nedarbingumo pažymėjimas. Šiuo atveju sprendimą dėl išmokos priima Mūsų gydytojas ekspertas) ar apdraustojo mirties;

64.2. dėl apdraustojo giminaičių mirties, jei tai įvyko 7 kalendorinių dienų laikotarpiu iki kelionės pradžios ar numatytą išvykimo į kelionę dieną;

(...)

64.4. dėl apdraustojo artimų giminaičių ūmaus sveikatos sutrikimo, dėl kurio jis gydomas stacionarinėje gydymo įstaigoje, jei šis sveikatos sutrikimas diagnozuotas ne anksčiau kaip

7 kalendorinės dienos iki numatytos kelionės dienos ir tęsiasi iki pat kelionės pradžios ir / ar numatytą išvykimo į kelionę dieną ir reikalauja nuolatinės apdraustojų priežiūros ir slaugos (šiuo atveju apdraustasis privalo turėti nedarbingumo pažymėjimą, išduotą dėl artimo giminaičio priežiūros ir slaugos);

64.5. dėl apdraustojų nepilnamečių vaikų ūmios ligos, reikalaujančios nuolatinės apdraustojų priežiūros ir slaugos, jei liga diagnozuota ne anksčiau kaip 7 kalendorinės dienos iki numatytos kelionės dienos ir tęsiasi iki pat kelionės pradžios ir / ar numatytą išvykimo į kelionę dieną. Šiuo atveju apdraustasis privalo turėti nedarbingumo pažymėjimą, išduotą dėl nepilnamečių vaikų priežiūros ir slaugos (išskyrus atvejus, kai apdraustasis įstatymų nustatyta tvarka yra išleistas vaiko priežiūros atostogų);

64.6. dėl kelių eismo įvykio, įvykusio apdraustajam išvykimo į kelionę dieną vykstant transportu į išvykimo vietą ir turėjusio tiesioginės įtakos draudžiamąjį įvykiui atsiradimui;

64.7. jei apdraustojų turtas prarastas, sugadintas ar sunaikintas nelaimingo įvykio metu, jei tai įvyko 3 kalendorinių dienų laikotarpiu iki kelionės pradžios ar numatytą išvykimo į kelionę dieną (žala turtui ne mažesnė kaip 1 500 EUR);

64.8. jei apdraustasis gauna šaukimą į teismą liudytoju, kai teismo posėdis numatytas išvykimo į kelionę dieną ar kelionės metu, apie kurį nebuvo žinoma draudimo sutarties sudarymo dieną;

64.9. dėl pirmos transporto priemonės (tarptautinio išvykimo punkte) vėlavimo išvykti (reiso atidėjimo, atšaukimo), kuris atsirado dėl vežėjo kaltės ir dokumentais įrodomų aplinkybių, kai dėl to prarandama prasmė vykti į galutinį kelionės tikslą (pvz. konferenciją, koncertą, kruizą ir pan.), su sąlyga, kad apie reiso atidėjimą, atšaukimą apdraustasis sužinojo likus trumpesniam laikotarpiui kaip 24 val. iki biliete numatyto pirmojo reiso išvykimo laiko.

Kaip minėta aukščiau, besilaukiančioms moterims papildomai galioja ir Taisyklių Kelionių draudimo sąlygų 64.3. punkte aprašytas draudžiamasis įvykis, susijęs su nėštumu:

64.3. jei apdraustajai nustatytas nėštumas, ir iki numatytos išvykimo į kelionę dienos dėl nėštumo ar gimdymo kilo komplikacijų, kurios reikalavo stacionarinio gydymo, ir su sąlyga, kad numatyto grįžimo iš kelionės dieną nėštumo terminas būtų trumpesnis kaip 28 savaitės ir analogiškų komplikacijų anksčiau nėra buvę.

Nėščiosioms, kaip ir visiems kitiems asmenims, apsidraudusiems neįvykusios kelionės draudimu Bendrovėje, galioja Neįvykusios, nutrūkusios kelionės draudimo rizikos nedraudžiamieji įvykiai, aprašyti Taisyklių Kelionių draudimo sąlygų 68 punkte, o taip pat bendrieji nedraudžiamieji

įvykiai, aprašyti Taisyklių Kelionių draudimo sąlygų 42–43 punktuose. Bendrovės Taisyklėse nėra nustatytų nedraudžiamųjų įvykių, susijusių su nėštumu ar kurie būtų taikomi tik besilaukiančioms moterims.

3. Dėl kokių priežasčių Pareiškėjai buvo atsisakyta išmokėti draudimo išmoką? Ar nėštumo sukelta būseną buvo priežastis atsisakyti išmokėti draudimo išmoką?

Pareiškėjai buvo atsisakyta išmokėti draudimo išmoką, nes nebuvo nustatytos aplinkybės, atitinkančios draudžiamųjų įvykių sąlygas. Nėštumo sukelta būseną nebuvo priežastis atsisakyti išmokėti draudimo išmoką.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką (premiją) sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis.

Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas leidžia sutarties šalims laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštaruoja įstatymams. Sutarties laisvės principas reiškia civilinių teisinių santykių subjektų teisę laisvai spręsti, sudaryti konkrečią sutartį ar jos nesudaryti, pasirinkti, su kuo sudaryti sutartį, be to, savarankiškai spręsti dėl sutarties turinio (sutarties sąlygų ir jų pakeitimo) bei formos, išskyrus atvejus, kai tam tikras sutarties sąlygas (jų turinį) nustato imperatyviosios teisės normos arba tam tikrų sąlygų reikalauja viešoji tvarka, sąžiningumo, protingumo, teisingumo principai, gera moralė. Teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią (Civilinio kodekso 6.189 straipsnio 1 dalis).

Pažymėtina, kad šalių sudaryta Kelionių draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas, vadovaudamasis Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalimi, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Lietuvos kasacinis teismas savo praktikoje yra ne kartą konstatavęs, kad draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama apsauga nėra absoliuti. Draudikas, prisiimdamas draudimo riziką, nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas. Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijime aptartose individualiosiose sąlygose. Draudimo taisyklėse nustatomi atvejai, kurie laikytini draudžiamaisiais, taip pat tie, kurie tokiais nelaikytini (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-283-695/2015; ir kt.*).

Draudžiamasis įvykis – tai draudimo sutartyje nurodytas atsitikimas, kuriam įvykus draudikas privalo mokėti draudimo išmoką. Teisine prasme draudžiamasis įvykis yra juridinis faktas, t. y. realaus gyvenimo reiškiny, su kuriuo įstatymas sieja teisinius padarinius, konkrečiai – draudiko pareigą išmokėti draudimo išmoką. Nedraudžiamuoju įvykiu laikytinas atsitikimas, kai įvyksta į draudimo rizikos apibrėžtį patenkantis įvykis, tačiau šalys yra susitarusios, kad dėl konkrečių aplinkybių ir savitų aiškiai draudimo sutartyje nustatytų sąlygų šis įvykis nelemia draudiko pareigos išmokėti draudimo išmoką. Nedraudžiamieji įvykiai pašalina draudiko pareigą mokėti draudimo išmoką *ab initio* (iš anksto) (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 26 d. nutartis civilinėje byloje 3K-3-316/2013*).

Pareiškėja, su draudiku sudarydama Sutartį, siekė apsaugoti savo turtinius interesus, o draudikas įsipareigojo išmokėti draudimo išmoką įvykus ne bet kokiam įvykiui, dėl kurio Pareiškėja patiria nuostolių, o Sutartyje (draudimo liudijime ar Taisyklėse) nustatytam draudžiamajam įvykiui, ir ne bet kokią draudimo išmoką, o tokią, kuri apskaičiuojama Sutartyje (draudimo liudijime, Taisyklėse ar kitose sutarties sudedamosiose dalyse) nurodyta tvarka.

Kartu pažymėtina tai, kad Draudimo įstatymo 98 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad draudikas neturi teisės išmokėti draudimo išmoką ar atsisakyti ją išmokėti, neįsitikinęs, kad draudžiamasis įvykis buvo. Tai reiškia, kad draudikas negali nepagrįstai mokėti draudimo išmokų ir turi pareigą mokėti jas tik tokiais atvejais, kai yra įsitikinama, kad draudžiamasis įvykis įvyko.

Kasacinis teismas yra ne kartą konstatavęs, kad draudimo sutartis yra fiduciarinė, t. y. grindžiama jos šalių didžiausio tarpusavio pasitikėjimo principu, dėl to draudimo sutarties šalys privalo būti viena kitai absoliučiai atviros ir atskleisti viena kitai visą informaciją, kuri gali būti reikšminga šiai sutarčiai sudaryti bei jos sąlygoms nustatyti ir vykdyti (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. lapkričio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-518/2008*). Draudimo santykių ypatumai lemia šių santykių dalyvių pareigą ypač glaudžiai bendradarbiauti ir kooperuotis, padedant įgyvendinti vienas kitam savo teises bei vykdyti pareigas (Civilinio kodekso 6.38 straipsnio 3 dalis). Be to, prievolių vykdymo principai šalis įpareigoja prievoles vykdyti sąžiningai ir tinkamai.

Su bendradarbiavimo principo įgyvendinimu susijusios pareigos yra atskirai apibrėžtos tiek teisės aktuose, tiek šalių sudarytai Sutarčiai taikytinose Taisyklėse (standartinėse Kelionių draudimo sutarties sąlygose). Pagal Draudimo įstatymo 98 straipsnio 1 dalį, draudėjas, naudos gavėjas ir (ar) nukentėjęs trečiasis asmuo privalo pateikti draudikui visus turimus dokumentus ir informaciją apie draudžiamąjį įvykio aplinkybes ir pasekmes, būtinus nustatant draudimo išmokos

dydį. Draudiko reikalavimu šioje dalyje nurodyti asmenys taip pat privalo pateikti būtinus nustatant draudimo išmokos dydį dokumentus apie draudžiamąjį įvykio aplinkybes ir pasekmes, kuriuos jis turi teisę gauti įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka. Taisyklių Bendrųjų draudimo sąlygų 6.3 papunktyje taip pat nustatyta, kad draudėjas, apdraustasis ir (ar) nukentėjęs trečiasis asmuo privalo pateikti draudikui visus reikiamus dokumentus ir informaciją apie įvykio, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, priežastis ir pasekmes, reikalingus draudimo išmokos dydžiui nustatyti, taip pat dokumentus ir informaciją, patvirtinančius draudžiamąjį įvykio tikrumą, atsakingus asmenis, žalos apimtį. Taisyklių Kelionių draudimo sąlygų 73 punkte numatyta apdraustojo pareiga atsitikus įvykiui *Ne vėliau kaip per 30 dienų nuo įvykio raštu patvirtinti draudžiamąjį įvykio aplinkybes bei pateikti dokumentus, išskyrus atvejus, kai apdraustasis įrodo, kad to padaryti jis negalėjo dėl pateisinamų priežasčių:*

- *apdraustojo ar jo įgalioto asmens raštišką prašymą išmokėti draudimo išmoką su įvykio aplinkybių aprašymu;*

- *draudimo liudijimą;*

- *kelionės sutartį / kelionės paslaugų teikimo sutartis ir jų apmokėjimą patvirtinančius originalius finansinius dokumentus;*

- *pažymą apie kelionės organizatorių, apgyvendinimo paslaugų tiekėjų grąžintą pinigų sumą bei draudikui reikalaujant, perleisti teisę reikšti regresinį reikalavimą kelionės organizatoriams, apgyvendinimo paslaugų tiekėjams;*

- *gydymo įstaigų pažymas (išrašus, epikrizes), patvirtintas gydytojo parašu ir antspaudu. Pažymose turi būti nurodyta paciento vardas, pavardė, susirgimo data, kreipimosi į gydymo įstaigą data, gydymo trukmė, diagnozė;*

- *apdraustajam mirus – gydytojo pažymą apie mirties priežastį, notariškai patvirtintą mirties liudijimo kopiją arba originalą;*

- *nedarbingumo pažymėjimus;*

- *kitą informaciją ir dokumentus, reikalingus įvykio faktui patvirtinti arba reikalingus įvykio administravimo procese nustatant įvykio aplinkybes (policijos pažymą ir pan.).*

2023-04-26 Pareiškėja Bendrovei internetu pateikė pranešimą apie įvykį (priedas Nr. 4). Šio pranešimo pagrindu buvo pradėtas žalos bylos Nr. *(duomenys neskelbtini)* administravimas. Pranešime apie įvykį Pareiškėja nurodė įvykio pobūdį: „*kelionės atidėjimas / atšaukimas ar neįvykusi kelionė, neišvykimas į kelionę*“ bei patikslino įvykio aplinkybes, nurodydama, kad „*gulėjo VŠĮ Vilniaus miesto klinikinės ligoninėje. Jai nustatyta klinikinė diagnozė „Nėščiuųjų vėmimas su*

medžiagų apykaitos sutrikimu. Neštumas 1–6 sav.“. Kartu pateikė kelionės bilietus bei atliktus mokėjimus patvirtinančius finansinius dokumentus.

2023-04-27 Pareiškėjai išsiuntėme raštą su prašymu pateikti žalos bylos administravimui trūkstamus dokumentus: medicininių dokumentų (ligoninės epikrizės) ir raštų iš paslaugos teikėjų / kelionių organizatorių apie grąžintiną pinigų sumą arba argumentuotų atsisakymu suteikti tokias kompensacijas. Medicininiai dokumentai yra reikalingi draudžiamųjų įvykių, numatytų Taisyklių 64.1 ir 64.3 punktuose, aplinkybių nustatymui, t. y. įsitikinti, kad Pareiškėjai nustatytas sveikatos sutrikimas ar kilusi nėštumo komplikacija. Raštas (pažyma, laiškas) iš kelionės organizatorių, t. y. paslaugų tiekėjų (skrydžio bilietų pardavėjų, automobilio nuomos bei apgyvendinimo paslaugų tiekėjų), apie sugrąžintą pinigų sumą atšaukus kelionę, reikalingas nuostolio dydžio nustatymui, kadangi, vadovaujantis Taisyklių 74 punktu, pagal Neįvykusios, nutrūkusios kelionės draudimo riziką draudžiamojo įvykio atveju išmokamas skirtumas tarp iki draudžiamojo įvykio apmokėtos kelionės kainos ir tos sumos, kurią grąžina kelionės organizatoriai, pervežimo, apgyvendinimo paslaugų tiekėjai, bei įvertinant besąlyginę išskaitą.

2023-05-02 Pareiškėja el. paštu pateikė nedarbingumo pažymėjimą, o 2023-05-03 pateikė medicininį dokumentą (priedas Nr. 5) bei savo asmens dokumento kopijas.

Remiantis Žalos byloje Pareiškėjos pateiktais dokumentais, o tiksliau, VŠĮ Vilniaus miesto klinikinės ligoninės epikrize (Ligos istorija Nr. *(duomenys neskelbtini)*), kurią įvertino Bendrovės gydytojas ekspertas, nustatyta, kad klientė buvo gydoma akušerijos dienos stacionare dėl vėmimo. Pažymėtina, kad nei nėštumas, nei vėmimas nėra sveikatos sutrikimas, todėl įvykis negali būti laikomas draudžiamuoju įvykiu pagal Taisyklių 64.1 punktą. Vėmimas nėštumo metu yra dažnas nėštumą lydintis simptomas, kuris atsiranda dėl hormonų pokyčių nėštumo metu. Tam tikrais atvejais tai gali būti sudėtingų nėštumo komplikacijų (preeklampsijos, gestacinio diabeto ir t. t.) požymis, tačiau šios nėštumui grėsmingos būklės nustatomos ne vien dėl vėmimo, jas patvirtina medicininiai tyrimai, kuriais nustatoma diagnozė. Atkreiptinas dėmesys, kad Pareiškėjos atliktuose kraujo tyrimuose pakitimų nenustatyta: bendro kraujo tyrimas be nukrypimų, elektrolitai, kurių sumažėjimas paprastai nustatomas gausaus vėmimo metu – normos ribose, objektyvios apžiūros metu pakitimų taip pat nėra nustatyta. Pareiškėjos Bendrovei pateiktuose dokumentuose nebuvo nurodyta nėštumo komplikacijos diagnozė ir / arba nurodyta, kad Pareiškėja gydoma dėl nėštumo komplikacijos, taip pat nėštumo komplikacija nebuvo pagrįsta objektyvios apžiūros ar tyrimų duomenimis. Atsižvelgiant į tai, įvykis negali būti laikomas draudžiamuoju ir pagal Taisyklių 64.3 punktą.

Taigi vertinant Pareiškėjos žalos administravimo metu pateiktus dokumentus nebuvo pagrindo laikyti, kad pacientė gydoma dėl sveikatos sutrikimo ar nėštumo komplikacijos. Be to, pagal Bendrovei Pareiškėjos pateiktą dokumentą, Pareiškėja išrašyta į namus 2023--04-28, t. y. likus 4 dienoms iki suplanuotos kelionės datos - 2023-05-02. Bendrovė prisiėmė ne visų, o tik draudimo liudijime ir Taisyklėse apibrėžtų ir šalių sudarytai Sutarčiai taikytinų rizikų atsiradimo tikimybę, todėl, įvertinus žalos bylos duomenų visumą ir nenustačius visumos sąlygų, suponuojančių pagrindą įvykį pripažinti draudžiamuoju pagal Taisyklių 64.1 arba 64.3 punktą (atitinkamai ir mokėti draudimo išmokos), pripažinome įvykį nedraudžiamuoju ir apie tai Pareiškėją informavome el. laišku.

2023-05-17 gavome Pareiškėjos skundą, kuriame ji nesutiko su priimtu sprendimu, motyvuodama, kad negalėjo išvykti į kelionę, nes turėjo nedarbingumą. Pagal Taisyklių Kelionių draudimo sąlygų 64.1. punktą, draudžiamuoju įvykiu laikomi apdraustojo sveikatos sutrikimai, dėl kurių iki pat kelionės pradžios ir / ar numatytą išvykimo į kelionę dieną jis buvo gydomas stacionarinėje gydymo įstaigoje ir / ar turėjo nedarbingumo pažymėjimą ne trumpesniam kaip 5 darbo dienų laikotarpiui (išskyrus atvejus, kai įstatymų nustatyta tvarka apdraustajam neišduodamas nedarbingumo pažymėjimas. Šiuo atveju sprendimą dėl išmokos priima Mūsų gydytojas ekspertas) ar apdraustojo mirties. Kaip jau minėta, nei nėštumas, nei vėmimas nėra sveikatos sutrikimai, todėl Pareiškėjos atvejis neatitinka Taisyklių 64.1 punkte aprašytų sąlygų. Neišvykimas į kelionę vien dėl nedarbingumo nėra pagrindas įvykį laikyti draudžiamuoju (pagal šį punktą įvykis gali būti pripažįstamas draudžiamuoju tik esant abiem sąlygom kartu: sveikatos sutrikimas ir gydymas stacionare arba sveikatos sutrikimas ir nedarbingumas).

Išnagrinėję Pareiškėjos skundą 2023-05-29 pateikėme atsakymą, kuriuo Pareiškėją informavome, kad įvykis nėra laikomas draudžiamuoju įvykiu, nes neatitinka Taisyklėse numatytų draudžiamųjų įvykių sąlygų. Tą pačią dieną gavome Pareiškėjos patikslinimą, kad išrašytame medicininiam dokumente yra spausdinimo klaida, ir e-sveikatos stacionaro epikrizės išrašą su stacionarinio gydymo datomis nuo 2023-04-21 iki 2023-05-02 (priedas Nr. 6), tačiau ir šiame papildomai pateiktame dokumente nurodoma ta pati klinikinė diagnozė – „Nėščiųjų vėmimas su medžiagų apykaitos sutrikimu“, o išrašė nėra jokių duomenų apie nustatytas nėštumo komplikacijas, t. y. net ir pagal naujai pateiktus dokumentus nebuvo pagrindo įvykį laikyti draudžiamuoju, nes nei sveikatos sutrikimas, nei nėštumo komplikacija nenustatyti.

Pareiškėja, nesutikdama su Bendrovės sprendimu, 2023-06-01 kreipėsi į Lietuvos banką, reikalaudama rekomenduoti Bendrovei įvykį pripažinti draudžiamuoju ir išmokėti draudimo

išmoką. Kartu su kreipimusi Pareiškėja papildomai pateikė dar vieną e-sveikatos išrašą su jai nustatytomis diagnozėmis (priedas Nr. 7). Pažymime, kad šis dokumentas Bendrovei nebuvo pateiktas anksčiau. Šiame dokumente nurodyta, kad nustatyta diagnozė *Kitas vėmimas, komplikuojantis nėštumą*. Atsižvelgdami į tai, atnaujinome žalos bylos administravimą ir Pareiškėjai pateikus dėl neįvykusios kelionės patirtus nuostolius pagrindžiančius dokumentus, apskaičiavome ir išmokėjome draudimo išmoką. Pažymėtina, kad susiklosčiusi padėtis, kai Pareiškėja draudikui pateikė ne visus turimus dokumentus, reikšmingus įvykio aplinkybių ištyrimui bei draudžiamąjį įvykį nustatymui, neatitinka draudimo sutarties vykdymo principų, kuriais vadovaujantis šalis turi sąžiningai ir tinkamai įgyvendinti savo sutartines prievoles, jas įgyvendinant bendradarbiauti ir kooperuotis.

4. Kokiais atvejais su nėštumu susijusios būklės ir / ar patologijos gali būti pripažįstamos draudiminiais įvykiais, kokiais – ne?

Draudžiamaisiais įvykiais pagal Taisyklių Kelionių draudimo sąlygų 64.3 punktą pripažįstami įvykiai, kurie tenkina visas šias sąlygas:

- 1) mediciniškai nustatytos nėštumo ar gimdymo komplikacijos;
- 2) šioms komplikacijoms gydyti skirtas stacionarus gydymas truko iki išvykimo į kelionę dienos;
- 3) numatytą grįžimo iš kelionės dieną nėštumo terminas yra trumpesnis kaip 28 savaitės;
- 4) analogiškų komplikacijų anksčiau nėra buvę.

Nėštumo komplikacijomis laikomos su nėštumu susijusios patologijos, dėl kurių kyla grėsmė vaisiaus arba nėščiosios gyvybei ir dėl kurių skiriamas stacionarus gydymas, pvz., persileidimas, negimdinis nėštumas. Su nėštumu susijusios komplikacijos turi būti patvirtintos medicininiais dokumentais.

Draudžiamaisiais įvykiais nėra pripažįstami įvykiai, kurie neatitinka visų sąlygų, suponuojančių pagrindą įvykį pripažinti draudžiamuoju pagal Taisykles.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, prašome Pareiškėjos skundą pripažinti nepagrįstu.“

2023 m. liepos 10 d. Bendrovė Tarnybai atsiuntė informaciją, kad buvo nutrauktas Pareiškėjos ir Bendrovės ginčo nagrinėjimas Lietuvos banke (sprendimas buvo pridėtas prie el. laiško). Lietuvos bankas 2023 m. birželio 30 d. sprendimu Nr. *(duomenys neskelbtini)* nutraukė Pareiškėjos ir Bendrovės ginčo nagrinėjimą, kadangi ginčas buvo išspręstas taikiai susitarimu ir finansų rinkos dalyvis patenkinto vartotojo reikalavimus.

Lygių galimybių kontrolierius

k o n s t a t u o j a:

Tyrimo metu buvo vertinama, ar Bendrovė, nesutikdama Pareiškėjai išmokėti draudimo išmokos dėl neįvykusios nutrūkusios kelionės, nepažeidė Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 straipsnio 3 punkto nuostatų, pagal kurias prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, įgyvendindamas moterų ir vyrų lygias teises, privalo užtikrinti vienodas sąlygas įsigyti prekes ir paslaugas bei jomis naudotis, nediskriminuojant asmenų dėl lyties, įskaitant mažiau palankų požiūrį į moteris dėl nėštumo ir gimdymo bei vaiko žindymo, išskyrus šio įstatymo 10 straipsnio 8 punkte nurodytą atvejį.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kurios tikslas – saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, III antraštinėje dalyje, skirtoje lygybei, įtvirtintas lygybės prieš įstatymą principas (20 straipsnis), taip pat įtvirtintas bet kokios diskriminacijos draudimas, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos (21 straipsnio 1 d.). Specifiškai 23 straipsnyje nustatomas moterų ir vyrų lygybės principas, pabrėžiama, kad visose srityse turi būti užtikrinta moterų ir vyrų lygybė, įskaitant priėmimą į darbą, darbą ir atlyginimą. Pagal Chartijos turinį darytina išvada, kad Europos Sąjungos institucijose ypatingas dėmesys skiriamas lyčių lygybei.

2004 m. gruodžio 13 d. Tarybos direktyva 2004/113/EB įgyvendinamas vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principas dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo, siekiama sukurti sistemą kovai su diskriminacija dėl lyties ir užtikrinti lygias galimybes naudotis prekėmis bei paslaugomis ir tiekti prekes bei teikti paslaugas, siekiama valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principą. Direktyvoje teigiama, kad vyrų ir moterų lygybės principas yra vienas iš Europos Sąjungos pagrindinių principų.

Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. liepos 5 d. direktyvos Nr. 2006/54/EB dėl moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į moteris ir vyrus užimtumo bei profesinės veiklos srityje principo įgyvendinimo (nauja redakcija) preambulės 54 punkte nurodyta: „Iš [Europos Sąjungos] Teisingumo Teismo praktikos aišku, kad nepalankus požiūris į moterį dėl jos nėštumo arba

motinystės yra tiesioginė diskriminacija dėl lyties. Todėl ši direktyva turėtų būti aiškiai taikoma tokiam požiūriui.“

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs, žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtinę teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas).

Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas). Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d. ir 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimai).

Lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos. Taigi, Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuris draudžia diskriminaciją šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Tiesioginė diskriminacija pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalį laikomas elgesys su asmeniu, kai dėl pirmiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Analogiškos nuostatos numatytos atitinkamose Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 ir 7 dalyse.

Nagrinėjamu atveju Pareiškėja, besilaukiant moteris, 2023 m. balandžio 7 d. su Bendrove sudarė kelionių draudimo sutartį (galiojo 2023 m. gegužės 2–12 dienomis), kuri apėmė ir Neįvykusios nutrūkusios kelionės draudimą. Pareiškėja nurodė, kad balandžio 21 d. ją pradėjo gydyti stacionare, nustatyta diagnozė O21.1 „Nėščiujų vėmimas su medžiagų apykaitos sutrikimais“. Pareiškėja buvo gydoma iki gegužės 2 dienos, o tą dieną turėjo vykti į kelionę. Dėl diagnozės O21.1 ir diagnozės O21.8 „Kitas vėmimas, komplikuojantis nėštumą“ iki birželio 2 d. Pareiškėja turėjo nedarbingumo pažymėjimą. Pareiškėja rašė, kad Bendrovė atsisakė išmokėti draudimo išmoką. Pareiškėja teigė, kad jai buvo nurodyta, kad tarptautinėje ligų klasifikacijoje O21.1 nurodyta kaip ne liga ar komplikacija, o nėštumo simptomas. Pareiškėja su tuo nesutiko.

Primintina, kad pagal Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 straipsnio 3 punkto nuostatas: „Prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, įgyvendindamas moterų ir vyrų lygias teises, privalo užtikrinti vienodas sąlygas įsigyti prekes ir paslaugas bei jomis naudotis, nediskriminuojant asmenų dėl lyties, įskaitant mažiau palankų požiūrį į moteris dėl nėštumo ir gimdymo bei vaiko žindymo, išskyrus šio įstatymo 10 straipsnio 8 punkte nurodytą atvejį.“

Pagal Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 13 straipsnio 4 punkto nuostatas: „Prekių pardavėjo, gamintojo ar paslaugų teikėjo veiksmai pripažįstami pažeidžiantys moterų ir vyrų lygias teises, jeigu dėl asmens lyties, įskaitant mažiau palankų požiūrį į moteris dėl nėštumo ir gimdymo bei vaiko žindymo sudaromos nevienodos sąlygos įsigyti prekes ir paslaugas bei jomis naudotis, išskyrus šio įstatymo 10 straipsnio 8 punkte nurodytą atvejį.“

Bendrovė Tarnybai paaiškino, jog Pareiškėjos sutarčiai su Bendrove buvo taikomos Bendrovės Kelionių draudimo taisyklės Nr. 061 (galiojanti 2020 m. rugpjūčio 11 d. redakcija, Bendrųjų draudimo sąlygų nuo 2021 m. gegužės 11 d. galiojanti redakcija; toliau – Taisyklės). Taisyklėse yra nurodyti draudžiamieji įvykiai (64 punktas).

Bendrovė pabrėžė, kad besilaukiančioms moterims galioja Taisyklių 64.3 papunkčio nuostatos, kuriose nurodytas draudžiamasis įvykis, susijęs su nėštumu: „jei apdraustajai nustatytas nėštumas, ir iki numatytos išvykimo į kelionę dienos dėl nėštumo ar gimdymo kilo komplikacijų, kurios reikalavo stacionarinio gydymo, ir su sąlyga, kad numatyto grįžimo iš kelionės dieną nėštumo terminas būtų trumpesnis kaip 28 savaitės ir analogiškų komplikacijų anksčiau nėra buvę.“

Kaip ir nurodė Bendrovė, draudžiamaisiais įvykiais pripažįstami įvykiai, kurie „tenkina visas šias sąlygas:

1. mediciniškai nustatytos nėštumo ar gimdymo komplikacijos;
2. šioms komplikacijoms gydyti skirtas stacionarus gydymas truko iki išvykimo į kelionę dienos;
3. numatytą grįžimo iš kelionės dieną nėštumo terminas yra trumpesnis kaip 28 savaitės;
4. analogiškų komplikacijų anksčiau nėra buvę.“

Pastebėtina, jog besilaukiančioms moterims yra taikomos kitos sąlygos siekiant, kad įvykiai, susiję su nėštumu, būtų pripažįstami draudiminiais. Atkreiptinas dėmesys, kad nėštumas gali būti laikomas specifine sveikatos būkle, taigi draudikui kyla atitinkamai specifines ir tik su šia sveikatos būkle susijusias rizikas, kurios dėl šio skirtumo gali būti apibrėžiamos atskirai. Konstatuotina, kad vien atskirų draudžiamųjų įvykių konkrečiai susietų su nėštumu nustatymas besilaukiančioms moterims nelaikytinas diskriminacija lyties pagrindu.

Bendrovė teigė, kad Pareiškėjai buvo atsisakyta išmokėti draudimo išmoką, nes, pagal Pareiškėjos Bendrovei pateiktus dokumentus, Pareiškėjai nebuvo nustatytos komplikacijos (medicininiuose dokumentuose nebuvo nurodyta tokia diagnozė). Pareiškėjos pateiktuose medicininiuose dokumentuose buvo nurodyta tik klinikinė diagnozė: „Nėščiųjų vėmimas su medžiagų apykaitos sutrikimu“.

Bendrovė teigė, kad 2023 m. birželio 1 d., kai Pareiškėja kreipėsi į Lietuvos banką su skundu, Pareiškėja papildomai pateikė dar vieną e-sveikatos išrašą su jai nustatytomis diagnozėmis, tarp kurių buvo diagnozė „Kitas vėmimas, komplikuojantis nėštumą“. Atsižvelgiant į tai, Bendrovė atnaujino žalos bylos administravimą ir Pareiškėjai draudimo išmoka buvo išmokėta. Atkreiptinas dėmesys, kad tyrimo metu pažeidimo požymiai nebeegzistuoja, t. y., skundžiamieji veiksmai (draudimo išmokos neišmokėjimas) yra nutraukti.

Konstatuotina, kad nagrinėjamu atveju nėra pagrindo teigti, jog Pareiškėja buvo diskriminuojama dėl jos lyties ir nėštumo – Bendrovė visų pirma atsisakė Pareiškėjai išmokėti draudimo išmoką dėl to, kad Pareiškėja nepateikė medicininio dokumento, įrodančio, kad

Pareiškėjai buvo nustatyta nėštumo komplikacija (privaloma sąlyga nustatant draudiminį įvykį), o vėliau, kai Pareiškėja šiuos duomenis pateikė, draudimo išmoka Pareiškėjai buvo suteikta.

Atsižvelgdama į visa tai, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 19 straipsnio 3 dalimi, Lygių galimybių įstatymo 16 ir 17 straipsniu, 29 straipsnio 2 dalies 5 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Pripažinti skundą nepagrįstu, kadangi nepasitvirtino jame nurodyti pažeidimai.
2. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją ir Bendrovę.

Sprendimas per 1 (vieną) mėnesį nuo jo gavimo dienos gali būti skundžiamas apygardos administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka arba Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatyme nustatyta tvarka.

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė,
pavadojanti lygių galimybių kontrolierę

Edita Žiobienė